

Productiviteit

Productiviteit is een begrip, dat voor veel verwarring zorgdraagt. De voornaamste reden hiervoor is, dat iedereen er een andere definitie en bijbehorende maatstaf aan geeft en dat bij het kiezen van die maatstaf het "meetbare" vaak zwaarder weegt dan het "belangrijke".

Een tweede complicatie is dat de componenten van een systeem – bijvoorbeeld monteurs in een autofabriek – heel productief kunnen zijn, terwijl het systeem – de hele productie van die auto – dat niet is.

Daarom is het zinvol bij het kijken naar het verbeteringspotentieel in onze samenleving een meer alomvattend begrip van productiviteit te hanteren. Dat is minder eenvoudig dan het op het eerste gezicht lijkt.

Een mooi voorbeeld van de complexiteit hiervan biedt de gezondheidszorg.

Voor de meesten die zich in het onderwerp verdiepen wordt productiviteit bepaald door de verhouding tussen "output" en "input". Het laatste begrip laat zich nog betrekkelijk eenvoudig definiëren als het verbruik van grondstoffen, materialen en uren. Deze worden dan op één noemer gebracht door aan elk van deze factoren een prijskaartje te hangen en die bedragen op te tellen.

Ook hier doen zich met het opkomende milieubewustzijn al complicaties voor in de vaststelling van de ideale input wanneer we een circulaire economie willen nastreven. Waar vroeger de factor arbeid als schaars werd beschouwd, kan nu het verbruik van materialen speciale aandacht verdienen. Dus arbeidsproductiviteit versus grondstoffenproductiviteit in de vorm van minder of herbruikbare grondstoffen voor hetzelfde product.

Het andere deel van de vergelijking "output" roept nog veel meer vragen op. Wat is namelijk de gewenste output van de gezondheidszorg. Aan deze vraag kan een heel meerdaags congres gewijd worden zonder, dat daar een eenduidig door iedereen aanvaard antwoord uitkomt. Is de gewenste output een maximaal aantal "gezonde" levensjaren of een minimaal lijden of één van de tientallen varianten die daaromheen gedacht kunnen worden.

Vergelijkbare vragen doen zich voor in vrijwel elke sector als we deze breed definiëren. Is de output van het onderwijs bijvoorbeeld het aantal geslaagden op basis van een door de overheid vastgesteld curriculum, of is er een veel bredere definitie van onderwijs rond thema's als maximale zelfontplooiing, vermogen om zelf de kost te verdienen en vaardigheid in het constructief participeren in onze maatschappij?

Zo kan je focus op productiviteit in de auto-industrie vanuit maatschappelijk oogpunt een niveau hoger tillen naar mobiliteit in de vorm van afgelegde menskilometers met een minimum aan milieuschade.

Wanneer we dus naar mogelijkheden willen kijken om onze "productiviteit" als land te vergroten, is het essentieel om bijzondere aandacht te geven aan het definiëren van de werkelijke doelstellingen, die bepalend zijn voor het meten van de output en de afbakening van de sector onder beschouwing in de meest ruime zin.

Componenten van Productiviteit

Als we in een sector op zoek zijn naar de hoogste productiviteit vanuit maatschappelijk oogpunt, moeten we dus naar de volgende onderwerpen kijken en hun onderlinge interactie:

- De doelfunctie van de sector, die bepalend is voor het waarderen van de output
- Het ontwerp van de optimale bedrijfsketen voor de gehele sector
- De productiviteit in de verschillende subsectoren
- De productiviteit van de organisaties in de subsectoren
- Het ontwerp van de optimale bedrijfsketen voor elke organisatie
- De productiviteit van de interacties tussen de componenten van de organisatie
- De productiviteit van interacties in elke component
- De productiviteit van elke medewerker en elke belangrijke investering, zoals bijvoorbeeld een MRI apparaat in de gezondheidszorg

Voorwaar een ruim veld met veel mogelijkheden.

Mickey Huibregtsen

22 december 2018